

Threads Crossing the Warp

MODUL 7

TAPISERIA

Muzeul ASTRA – Elena Găvan

Erasmus+

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Partners

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
HAROKOPIO UNIVERSITY

Ce este tapiseria?

- este o tehnică de țesut în care designul și țesătura sunt construite simultan și interdependent;
- este un tip de țesătură aleasă cu scene complexe (geometrizante, religioase, alegorice sau istorice), policrome, al cărui desen este integrat în structura pânzei țesute fiind format în același timp cu aceasta;
- este una dintre cele mai vechi forme textile cu rol utilitar, termoizolant;
- este o formă de artă textilă cu rol estetic/ decorativ care imită pictura;
- tehnica tapiseriei a fost și este utilizată pentru a crea obiecte dintre cele mai diverse, de la o tunică, un șal sau o poșetă la piese pentru design interior, unele apreciate cu valoare de opere de artă decorativă textilă.

„The Harvest” tapestry, weaver Urbanus Leyniers, 1712-1728.

Termenul de tapiserie

- cuvântul tapiserie derivă din cuvântul francez „tapis” care înseamnă covor sau „tapisserie” definit ca o țesătură întinsă pe pereți;
- „tapis” provine din latinescul „tapes” care este rezultatul latinizării cuvântului grecesc „τάπης” (tapēs) sau carpetă, covor (carpet, rug);
- pe teritoriul englez este atestat în anul 1467 sub denumirea de „tapestry”, până la acea dată erau uzitați termeni precum „hangings” (bucată decorativă de țesătură sau perdea atârnată de peretele unei camere sau în jurul unui pat), „cloths” (țesătură sau pâslă din lână, bumbac sau o fibră similară) sau “arras” (după centrul din Arras, Franța);
- în limba franceză situația este uneori și mai confuză întrucât termenul „tapisserie” este folosit și pentru a defini o țesătură decorată manual cu acul în tehnica broderiei (exemplu „Tapiseria Bayeux”);
- alți termeni folosiți pentru a defini o tapiserie: arazzo (Italia), gobelin (Danemarca și Ungaria);

Termenul de tapiserie

Model de Tapiserie Arras.
Tema: „God's conversation with
Noah” din seria „History of Noah”.

Termenul de tapiserie

- în limba engleză cuvântul „tapestry” are două sensuri, o dată descrie tehnica de țesut folosită cu scopul realizării piesei textile și totodată redă o țesătură de mari dimensiuni cu un design figurativ sau alegoric care atârnă, cel mai adesea, de un perete;
- în multe țări europene (printre care și România) de-a lungul timpului, cuvintele covor și/ sau tapiserie au fost fie confundate fie folosite pentru a descrie aceeași piesă, datorită faptului că ambele desemnează obiecte destinate în egală măsură acoperiri podelei, peretelui sau a mesei și a altor obiecte de mobilier sau de interior;
- covoarele care intră în categoria tapiseriei, precum și tehnicile de realizare ale acestora, sunt denumite în literatura de specialitate și pe piața liberă după țara/ regiunea/ provincia/ orașul/ satul unde au fost confecționate, ex. tapiseri sau carpete Savonnerie; tapiseri Gobelins; tapiseri flamandre, tapiseri tabriz, covoare anatoliene, covoare persane, nod turcesc, covor de Tabriz, covoare Polonaise, covoare chinezești etc.

Modern Tapestry Wall Hanging, model Bob Marley, Rasta, Reggae Jamaican.

Surse: <https://www.royalfurnish.com/product/855>

(accesat 29 iulie 2021)

Tapiserie sau Tapițerie?

- Termenul de **tapiserie** desemnează o țesătură din lână, realizată la războiul de țesut sau lucrată manual folosită pentru decorarea interioarelor sau a pieselor de mobilier

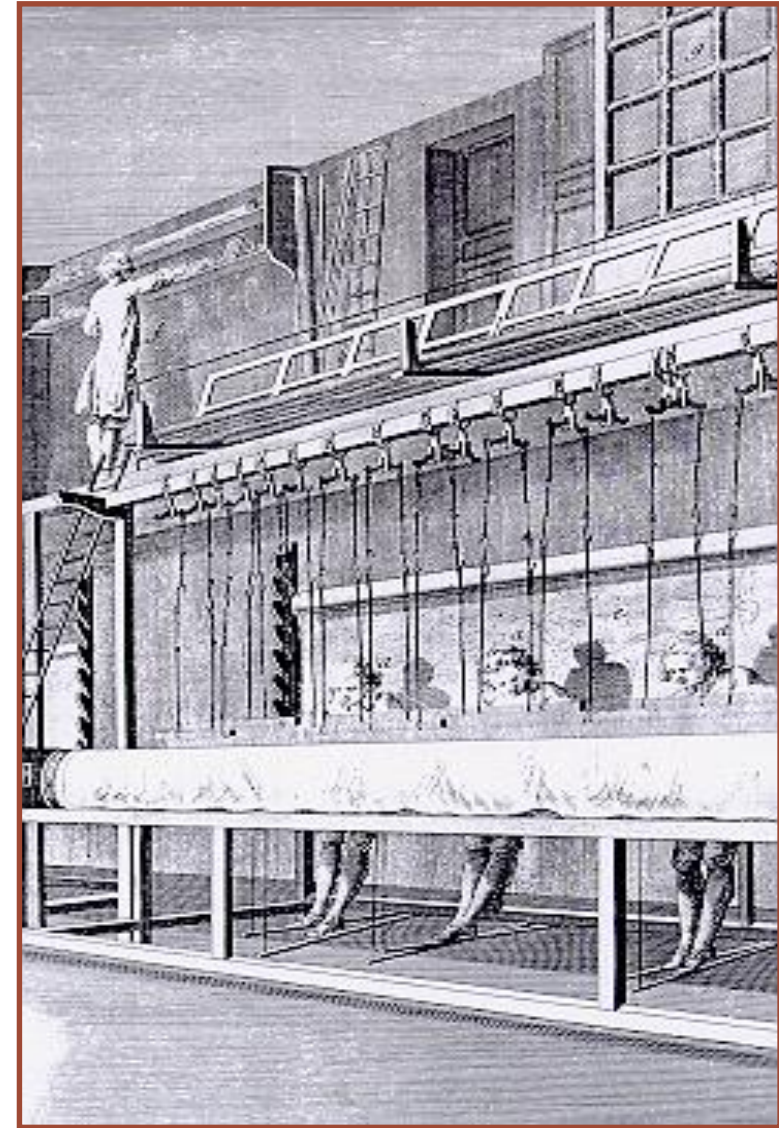

- Termenul de **tapițerie** desemnează fie partea tapițată a unei mobile (scaun, fotoliu, canapea, pat) fie însăși meseria de tapițer sau atelierul în care lucrează aceasta

Intrare hotel *Strannopriemnitsa*, Etara, Bulgaria. Parte a Complexului Arhitectural – Etnografic ETAR , Gabrovo, Bulgaria. Foto: Găvan Elena, 2011.

Caracteristici ale tapiseriei

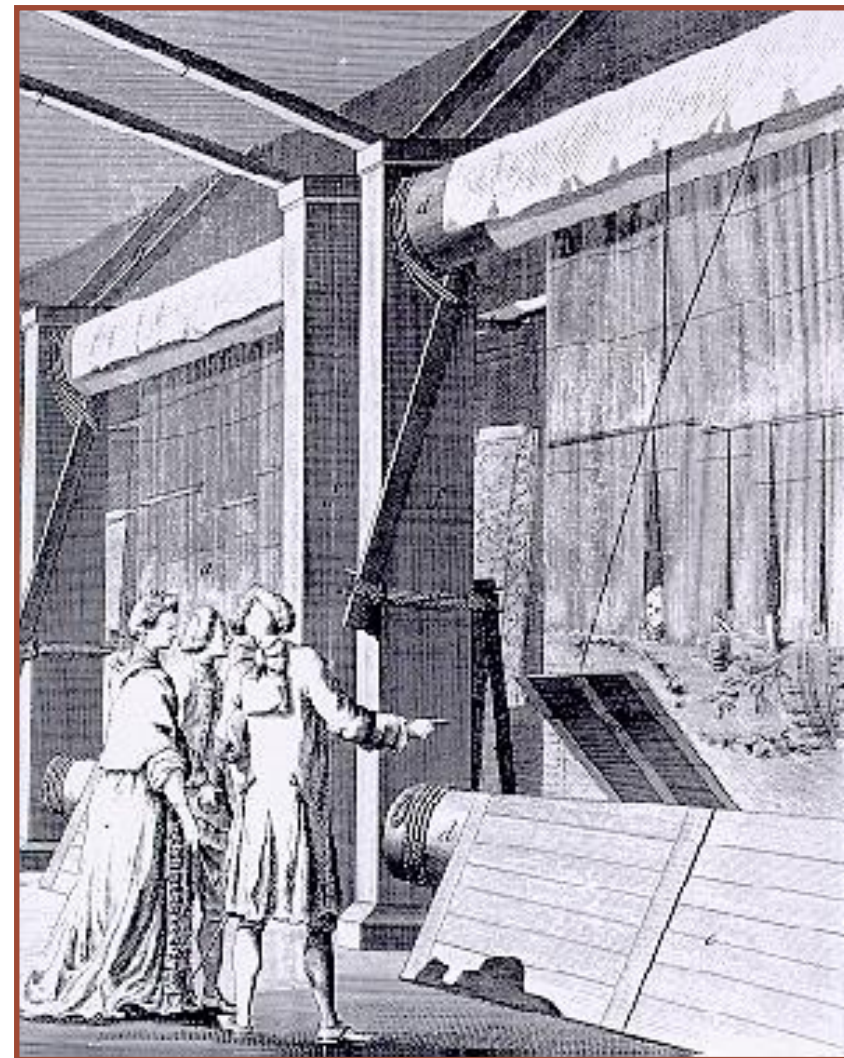
- este o piesă textilă confecționată în mod tradițional, manual, pe un război de țesut orizontal/ jos sau vertical/ înalt;
- în crearea tapiseriei contemporane cel mai des folosit este războiul vertical, de tip gherghef;
- În cazul utilizării unui război de tip orizontal:
 - urzeala este montată în plan orizontal;
 - țesătorul ridică treptat firele de urzeală cu ajutorul pedalelor manevrate de picioare astfel că ambele mâini sunt folosite pentru introducerea bătăturii;
 - modelul se dezvoltă în fața țesăturii, putând fi văzut în permanență de țesător în timpul procesului;
 - desenul cu modelul tăiat în benzi verticale este plasat sub urzeală;

Război de țesut orizontal/ jos.
După Graaff, 1997)

Caracteristici ale tapiseriei

- În cazul utilizării unui război vertical:
- urzeala este montată în plan vertical;
 - țesătorul ridică treptat firele de urzeală cu o mână și cu cealaltă introduce bătătura printre ele;
 - se folosește o unealtă tip furculiță pentru îndesarea bătăturii;
 - modelul se dezvoltă în spatele țesăturii, pe măsură ce acesta este țesut;
 - rândurile de bătătură sunt de obicei câte două: unul folosit pentru crearea părților desenului și al doilea care generează bătătura propriu-zisă;

Război de țesut vertical/ înalt.
După Graaff, 1997.

Caracteristici ale tapiseriei

- țesătorul este așezat în fața războiului și se folosește de o oglindă pentru a putea verifica progresul lucrării în timpul procesului;
- desenul cu modelul de realizat este plasat în spatele urzelii astfel încât contururile generate de el să poată fi urmărite;
- reversul și aversul țesăturii finale sunt identice.

https://en.wikipedia.org/wiki/Tapestry#/media/File:Loom_haute_lisse_DSC08774.jpg
accesat 27 noiembrie 2020

Caracteristici ale tapiseriei

Avers și revers tapiserie/ carpetă cu urzeală de bumbac și băteală din lână. Colecția Textile a Muzeului ASTRA, Sibiu, România.

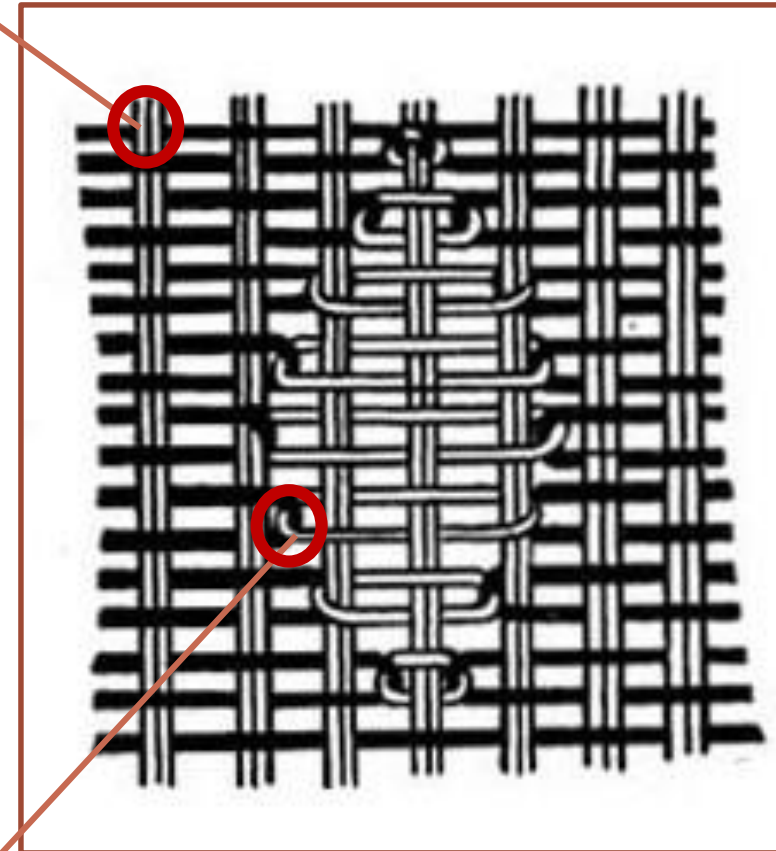

Avers și revers tapiserie/ carpetă cu urzeală de bumbac și băteală din păr de capră. Colecția Textile a Muzeului ASTRA, Sibiu, România.

Caracteristici ale tapiseriei

- structura tapiseriei este una simplă, construită din două seturi de fire:
 - primul set, denumit urzeală, reprezintă baza și este dispus longitudinal pe război într-o permanență tensiune;
 - al doilea set, denumit băteală (bătătură), este alcătuit din fire policrome care sunt întrețesute în unghi drept printre firele de urzeală;
- cele două seturi de fire întrețesute sunt inegale ca și caracter, material sau greutate: urzeala este mai grosieră, de obicei necolorată și dispusă relativ distanțată, în timp ce băteala este mai fină și adesea vopsită;
- în timpul procesului de țesut urzeala este complet acoperită de băteală, bătută strâns;
- caracterizat de reprezentarea în tonuri de culoare a schemelor elaborate de ornamente;

fire sub tensiune
(urzeală)

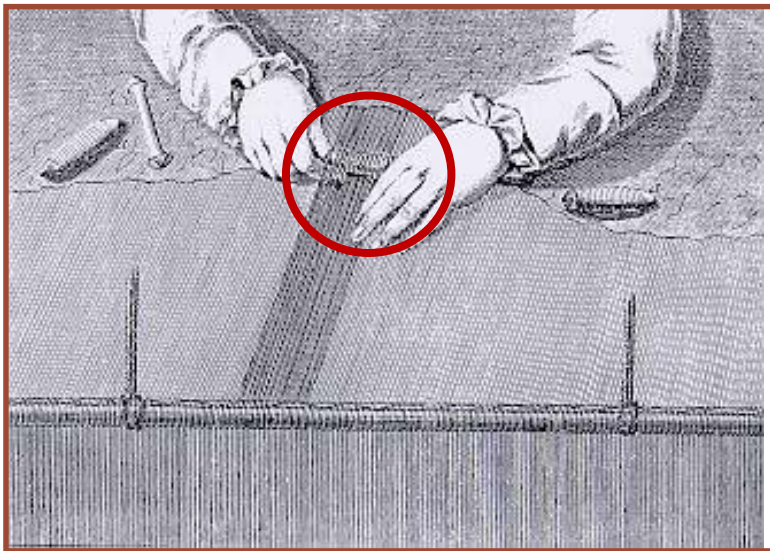

fire de băteală
colorate (bătătură)

Exemplu structură tapiserie.
După Christopher, 2013.

Caracteristici ale tapiseriei

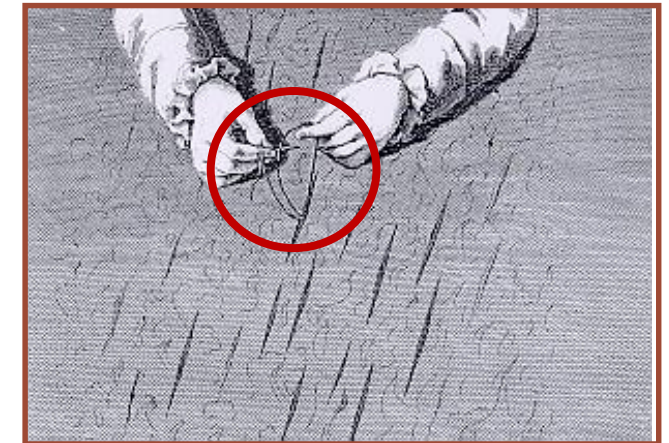
- Firele de bătătură pot fi discontinue; țesătorul introduce fiecare fir de bătătură de culori diferite înainte și înapoi în propria zonă mică;
- bătătura nu se extinde pe toată lățimea țesăturii (de la margine la margine), ci numai în măsura în care este necesară o culoare în realizarea designului;
- la întâlnirea a două culori pe aceeași linie dreaptă paralelă cu urzeala, apare o fantă în țesătură care după terminarea tapiseriei fie este închisă prin coasere fie lăsată deschisă pentru a accentua decorul;

După Graaff, 1997.

Colecția fototecă a Muzeului ASTRA.

După Graaff, 1997.

Caracteristici ale tapiseriei

- Scenele/ temele reprezentate se realizează după un desen prestabilit denumit în literatura de specialitate „carton”, realizat de un pictor sau designer și folosit ulterior de țesător;

Reprezentarea cartonului cu tema „Hristos îl însărcinează pe Peter” (Christ's Charge to Peter) proiectat de pictorul Raphael din Renaștere între anii 1515-1516, la comanda Papei Leo X .

Caracteristici ale tapiseriei

Desen „Little Spinner Girl” proiectat de Barbara Burns, artist țesător tapiserie (tapestry weaver artist), Harpswell, Maine, USA. <https://www.burns-studio.com>

Tapiserie „Little Spinner Girl” țesută de Barbara Burns, artist țesător tapiserie (tapestry weaver artist), Harpswell, Maine, USA. <https://www.burns-studio.com>

- în atelierele tradiționale lucrau mai mulți țesători deodată la un război și la aceeași piesă;
- în ateliere se lucrează în general cu țesători bărbați (datorită dimensiunilor mari ale țesăturii rezultate);
- în general nu ne este cunoscut numele țesătorului, cele mai multe tapiserii fiind anonime sau poartă marca atelierului unde au fost produse dar este știut numele desenatorului/ designer-ului și al pictorilor a căror lucrare a stat la baza modelului;
- tehnica tapiseriei a fost practică la scară mondială (Europa, China, India, Africa de Nord, Orientul Apropiat și America) dar europenii au ridicat-o la nivel de artă;
- în Europa târzie medievală tapiseria a fost cel mai măreț și mai scump produs de design interior. A continuat să se dezvolte și să reflecte schimbările de stiluri artistice și de modă a decorării până la sfârșitul secolului XVIII (Revoluția Franceză) și primul sfert al secolului XIX (Războaiele Napoleonice). După o perioadă de declin a fi reînviată la o altă scară în secolul XX.

The engraving illustrates a visite in the Gobelins workshop, 1691-1699.

Scurtă istorie a tapiseriei

- În lipsa descoperirilor arheologice, determinate în principal de caracterul perisabil al materialelor din care sunt confecționate țesăturile, precum și a documentelor grafice sau scrise care prin descriere sau terminologie să certifice tapiseria ca și tehnică de sine stătătoare perioada apariției acesteia este neclară; cel mai probabil, la un moment dat, în perioada preistorică tehnica tapiseriei a apărut ca rezultat evolutiv al uneia dintre metodele de țesere aflate în plină dezvoltare;
- originile tapiseriei sunt și ele neclare, literatura de specialitate le localizează în Asia Centrală unde ar fi apărut ca o necesitate determinată de nevoia izolării termice a corturilor triburilor cu caracter nomad care trăiau în zonă;

Scurtă istorie a tapiseriei

- puținele artefacte arheologice care s-au păstrat dovedesc existența tapiseriei încă din antichitate, respectiv perioada istorică cuprinsă între epoca bronzului și începutul Evului Mediu; exemple:
 - covor descoperit în Valea Pazyryk, Munții Altai, Siberia într-un mormânt scitic (secol V î.Hr.);
 - trei fragmente din in au fost descoperite în Egipt, în mormântul faraonului Thutmose IV (c. 1397 – 1388 î. Hr.)*;
 - o haină și o mănușă țesute în tehnica tapiseriei au fost descoperite în Egipt, în mormântul faraonului Tutankhamon (c. 1323 î. Hr.)*;
 - fragmente din lână au fost descoperite în peșteri din Ucraina, situate în apropierea Peninsulei Crimeea (secol IV-III î. Hr.)*;
 - o tapiserie din mătase descoperită în China, la Loulan, situat în Uygur, Regiunea Autonomă Xinjiang (secol IV-III î. Hr.);

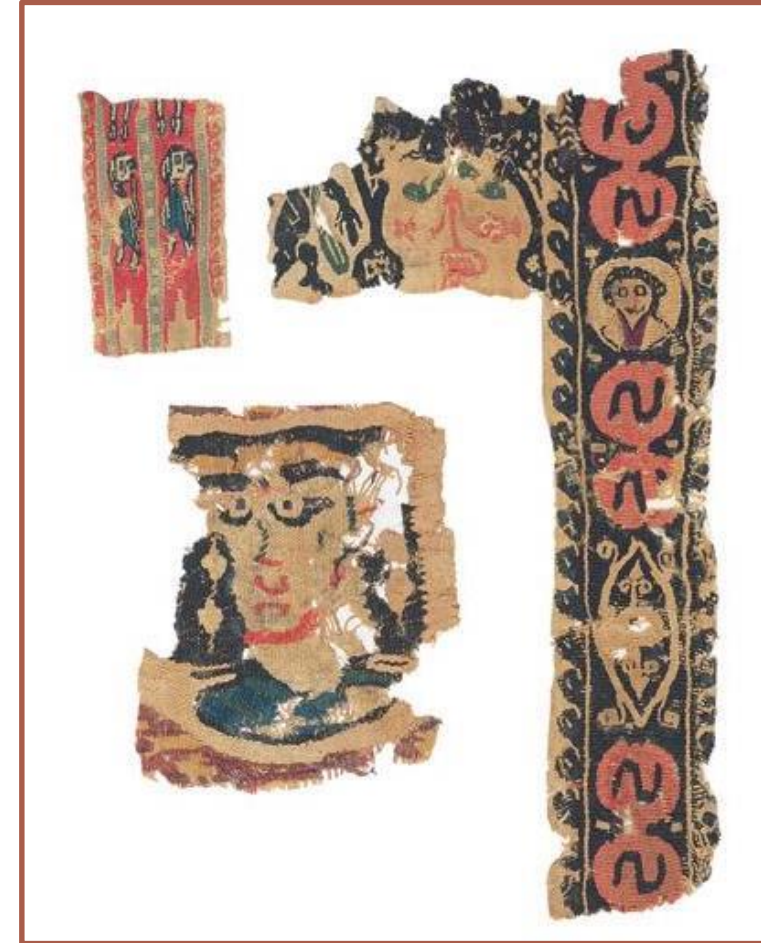
* <https://www.britannica.com/art/tapestry/Periods-and-centres-of-activity#ref73786>

Scurtă istorie a tapiseriei

Covor din Pazyryk, sec. V î.Hr., descoperire arheologică din Valea Pazyryk, Munții Altai – Siberia

https://ro.wikipedia.org/wiki/Covor_persan#/media/Fi%C8%99ier:Pazyrykfull.jpg

Fragmente de tapiserie greacă datată în perioada coptă (sfârșit secol III d.Hr. – mijloc secol VII d.Hr.) descoperită în Egipt.

<https://americantapestryalliance.org/tapestry-education/educational-articles-on-tapestry-weaving/coptic-fabrics-fauves/> (accesat 26 octombrie 2020)

Scurtă istorie a tapiseriei

Tapiseria Hestia cunoscută sub numele „Hestia plină de binecuvântări”, Egipt, secolul al VI-lea d. Hr. Colecția Dumbarton Oaks, Washington D.C., USA.

https://en.wikipedia.org/wiki/Hestia_Tapestry#/media/File:Hestia_tapestry.jpg
(accesat 19 noiembrie 2020)

Fragment de textilă din Loulan, China

https://en.wikipedia.org/wiki/Loulan_Kingdom#/media/File:Loulan_silk_fragment.jpg
(accesat 20 noiembrie 2020)

Scurtă istorie a tapiseriei

- investigarea tehnicii/ materialelor/ ornamentării artefactelor descoperite; cercetările privind prefacerile social istorice din perioada menționată (aparitia orașelor state, a negustorilor, a războinicilor etc.), mișcările populațiilor antice mai ales în urma cuceriri de noi teritorii, au arătat nu doar că tehnica realizării covoarelor a fost practică intens și că ajunsese la sfârșitul antichității la o anumită dezvoltare în zona Asiei dar și că influențele ornamentale și circulația țesăturilor prin intermediul comerțului erau deja documentate pe spații largi, în Asia și Europa;
- nu sunt destule informații pentru a se stabili cu exactitate modul, perioada și locul pătrunderii tehnicii tapiseriei în Europa însă ea s-a realizat diferit în vestul și estul Europei, de unde și dezvoltarea asimetrică în ariile menționate;
- tapiseria vest-europeană a înflorit în mare parte începând cu perioada gotică, secolul al XIII-lea și a dat naștere pe parcursul evului mediu și începutul epocii moderne, unei adevărate industrii de artă textilă care dicta moda curților imperiale;

Joshua and David (from the Nine Heroes Tapestries),
1400-1410, Sudul Olandei

Surse: <https://www.metmuseum.org/art/collect/468230> (accesat 30 iulie 2021)

Scurtă istorie a tapiseriei

- există o serie de teorii privind apariția tehnicii tapiseriei în Europa occidentală: a fost adusă și introdusă de cruciați la întoarcerea lor din Țara Sfântă (Graaff, 1997, 10); a fost introdusă de mauri în Spania după cucerirea teritoriului spaniol între 714-732 d.Hr. (Beaumont, 1924, 10; Middleton, 1996, 165);
- Un moment important în extinderea și răspândirea tehnicii tapiseriei este considerat de specialiști a fi dezvoltarea calitativă și cantitativă atinsă în secolele XVI-XVII în atelierele persane din perioada dinastiei Safavide al căror produse erau exportate în India, Imperiul Otoman și Europa;
- răspândirea în Europa a fost facilitată îndeosebi de tranzacțiile comerciale intense între țările europene și Orient;
- cele mai vechi tapiserii europene sunt considerate ca fiind descoperirile textile din biserica localizată în satul Överhogdal, Suedia și din biserica Sfântul Gereon din Cologne, Germania* motiv pentru care se consideră că tapiseriile au fost țesute mai întâi la scară mică în mănăstiri;

The Emperor's carpet, atelierul curții Safavide, a doua jumătate a secolului XVI

Surse: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/450509> (accesat 30 iulie 2021)

*<https://wsimag.com/culture/42819-the-overhogdal-tapestries>;
<https://www.britannica.com/topic/Cloth-of-Saint-Gereon>

Scurtă istorie a tapiseriei

Reprezentare a cinci tapiserii descoperite în anul 1909, în sacristia bisericii din satul Överhogdal, Suedia. Datare: perioada vikingă târzie (793-1066 d.Hr.) - Evul Mediu timpuriu (secolul V-VI d.Hr.).

https://en.wikipedia.org/wiki/%C3%96verhogdal_tapestries
(accesat 19 noiembrie 2020)

Fragment din tapiseria murală „Pânza Sfântului Gereon”, Cologne, Germania. Datare: secol XI.

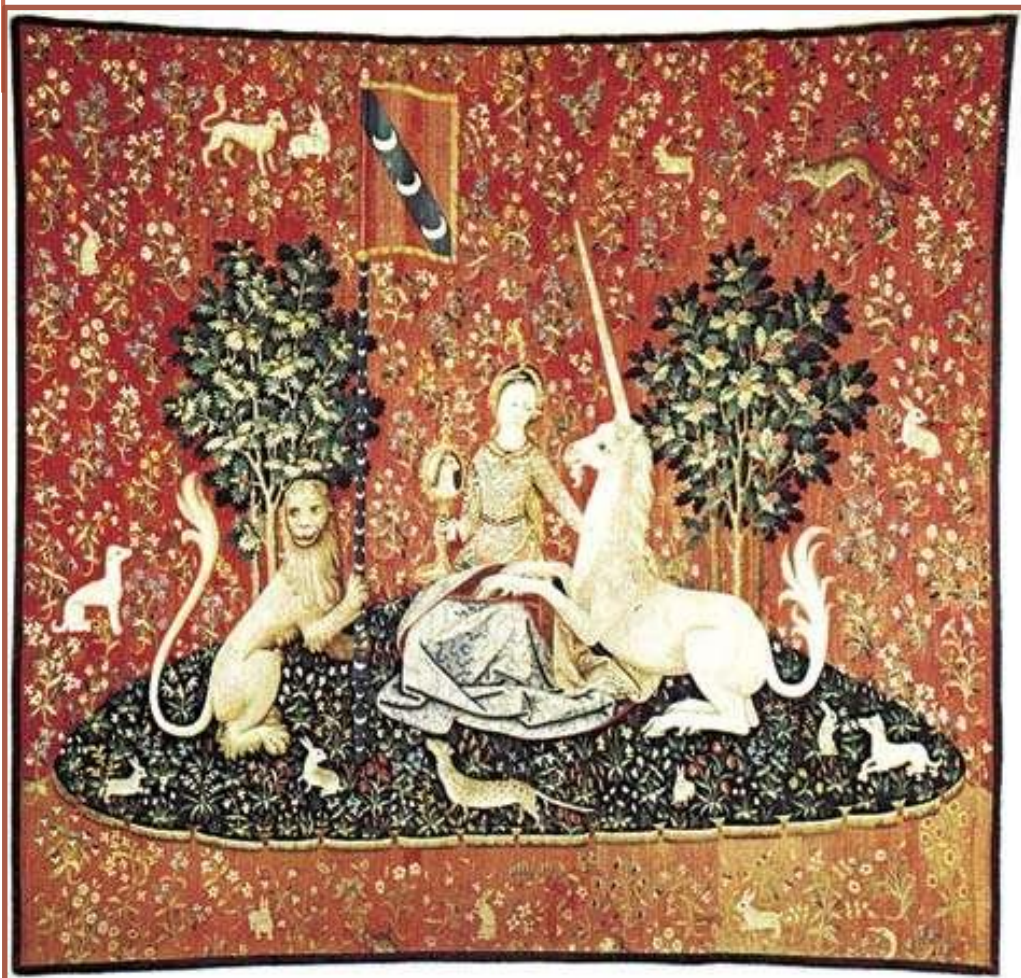
https://en.wikipedia.org/wiki/Cloth_of_St_Gereon
(accesat 19 noiembrie 2020)

Scurtă istorie a tapiseriei

- tapiseria vest-europeană a înflorit în mare parte începând cu perioada gotică, secolul al XIII-lea și a dat naștere pe parcursul evului mediu și începutul epocii moderne, unei adevărate industrii de artă textilă care dicta moda curților imperiale;
- în secolul al XIV-lea s-au dezvoltat ateliere, recunoscute chiar și înafara Europei, în principal în Franța la Paris, Arras, Elzas și Flandra cunoscute astăzi sub numele generic de tapiserii flamande;
- reputația internațională a centrului Arras a fost atât de mare încât termenii pentru tapiserie precum arrazzo în italiană, drap de raz în spaniolă și arras în engleză au fost derivați din numele acestui oraș flamand;
- Tapiseriile sunt țesute nu numai pentru biserici și mănăstiri, ci și pentru regalitate și nobili. Piese erau acum extrem de mari și extrem de scumpe, de obicei realizate în seturi și prezentau scene narative, alegorice complicate cu un număr mare de figuri sau religioase. Fac parte din mobilierul așa zis mobil însoțind proprietarul în călătoriile de la a moșie la alta, uneori chiar la război. Tapiseria devine simbol al bogăției, măreției și puterii.

Scurtă istorie a tapiseriei

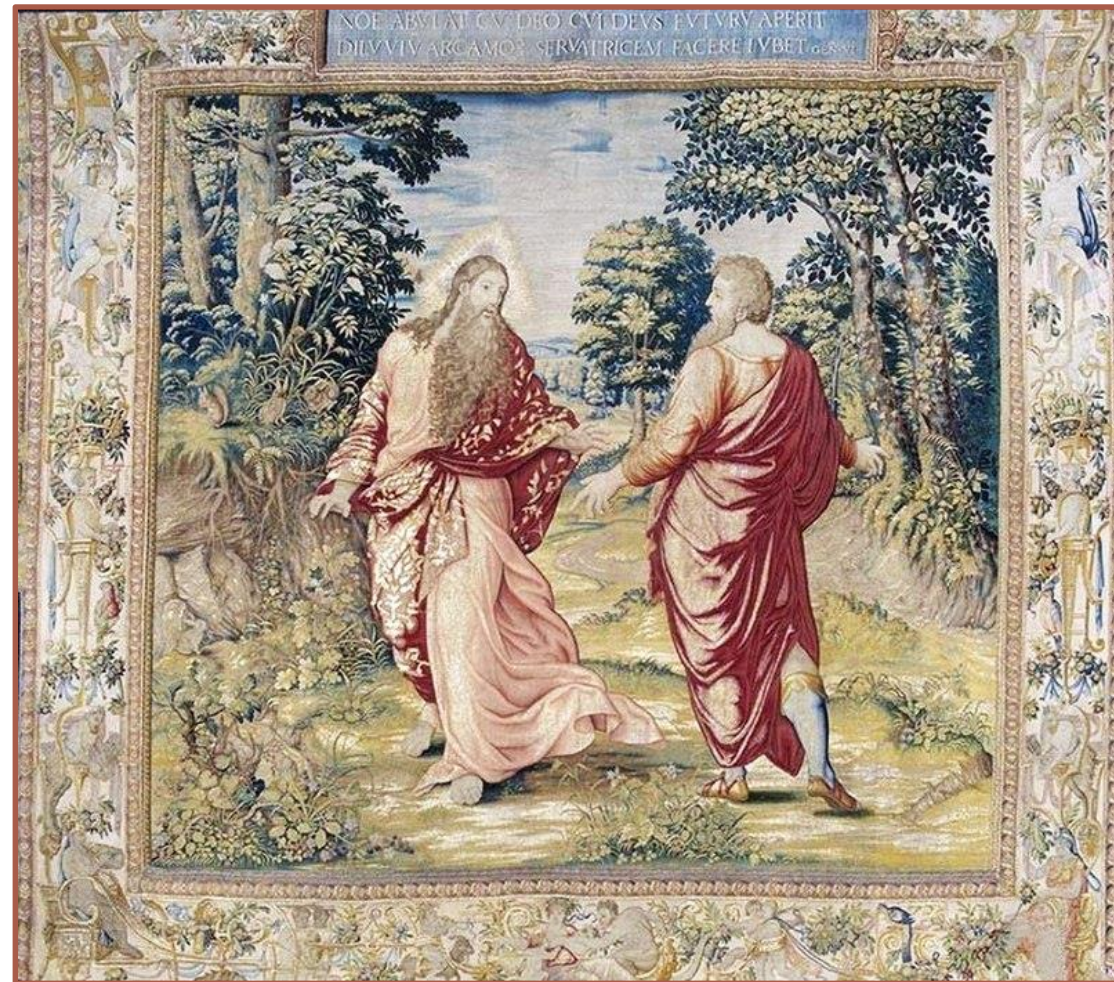
Reprezentări de tapiserii flamande țesute de meșterii parisieni, secol IV d.Hr.

Fragment din tapiseria „Apocalipsa” (Apocalypse) .
Seria cuprinde 7 tapiserii și a fost începută în anul 1377.

<https://www.britannica.com/topic/Angers-Apocalypse>

(accesat 20 noiembrie 2020)

Tapiserie „Dumnezeu conversând cu Noah” (God's
conversation with Noah). Seria Istoria lui Noah

https://en.wikipedia.org/wiki/Arras#/media/File:Arras_002.JPG

(accesat 20 noiembrie 2020)

Scurtă istorie a tapiseriei

- În secolul al XV-lea au devenit centre importante orașele flamande Dornick (cunoscut și sub termenul francez, Tournai sau galez, Dornik) și Bruxelles (azi Belgia) care pe parcursul secolele al XVI-lea și al XVII-lea datorită dezvoltării pe care o atinseseră sunt numite „belle époque” al industriei Bruxelles;

De exemplu: în anul 1545, aproape 15.000 de persoane erau implicate în tapiseria Bruxelles-ului în condițiile în care populația orașului era de 60.000 de locuitori.

Detaliu taperserie „The Unicorn Leaps Out of the Stream”, 1495–1505. Muzeul Metropolitan de Artă, New York, USA. Seria cu tema: Vânătoarea inorogului. Piesa se crede că a fost desenată în Franța dar țesută în ateliere din Belgia (de astăzi).

Scurtă istorie a tapiseriei

- centrele de tapiserii sunt renumite și recunoscute în special după temele pe care le abordau, de exemplu maeștrii țesătorii flamanzi din Bruxelles (Belgia) erau recunoscuți la jumătatea secolului XV d.Hr. pentru calitatea și realismul tapiseriilor cu reproduceri ale picturilor religioase în stilul gotic târziu sau la sfârșitul secolului XV și începutul secolului XVI, pentru producția sa de „covoare aurii” (tapis d’or), numite astfel datorită utilizării abundente a firelor de aur ex. „Triumful lui Hristos”, cunoscut popular sub numele de „Tapiseria Mazarin”;
- țesătorii flamanzi din Bruxelles produceau la comandă și pentru casele regale europene: Spania, Portugalia;
- declinul centrului de la Bruxelles s-a produs datorită războiului de 80 ani din Țările de Jos (1568 – 1648);

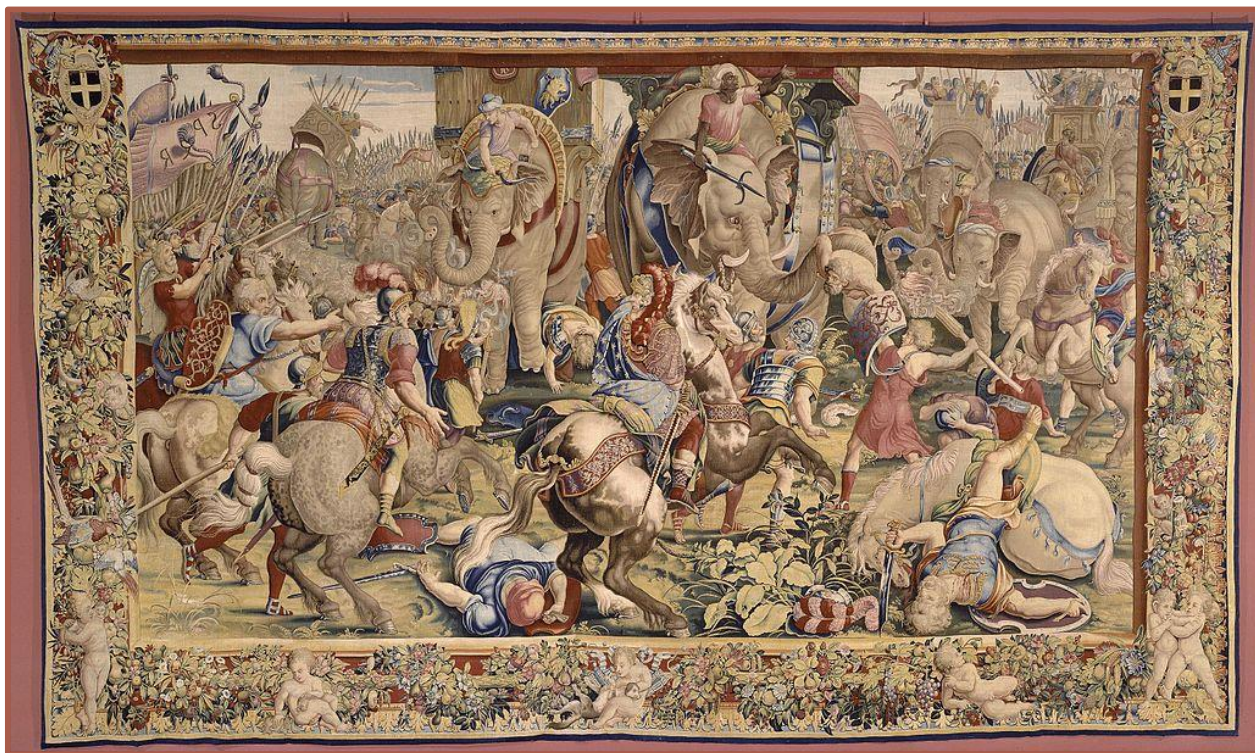
The Triumph of Christ sau Tapiseria Mazarin, Bruxelles, cca. 1500. Galeria Națională de Artă Washington D.C., USA.

<https://www.britannica.com/topic/Mazarin-Tapestry> accesat 24 noiembrie 2020)

Scurtă istorie a tapiseriei

- secolele XVII - XVIII Franța depășește Flandra devenind cea mai cea mai prestigioasă în domeniu tapiseriei în special prin activitatea manufacturilor aflate sub patronaj regal cunoscute sub numele:
 - „Gobelins Manufactory” situată în apropiere Parisul; activă și astăzi. Producea pentru curtea regală. Printre teme: seria legată de flora/ fauna/ indigenii/ sclavii africani din teritoriul olandez al Braziliei nordice din secolul XVII; serie „Casele Regale” respectiv 12 tapiserii care ilustrau o lună a anului și câte un castel regal.
 - „Beauvais Manufactory” activă până la Revoluția Franceză (începută în 1789). Produsele se pretau și pentru interiorul „domestic”. Printre teme: „Grotescul” - seria cu 6 tapiserii; istoria împăratului din China; istoria lui Psyche. Primele produse au fost influențate de tapiseria flamandă. Din 1737 atelierul produce seturi de tapiserii ca daruri diplomatice de stat.
 - „Savonnerie Manufactory” situată la marginea Parisului, unde bazele au fost puse în anul 1615 într-o fostă fabrică de săpun (de unde și numele de Savonnerie). Covoarele produse aici au reprezentat în secolele XVII-XVIII o notoritate în domeniu în toată Europa. Se naște o adevărată industrie de covoare care folosea țesutul cu nod turcesc.
 - „Aubusson Manufactory” situată în zona centrală a Franței a devenit unul dintre cele mai recunoscute țesătorii de covoare în secolul XVIII. Temele neo-clasice rococo erau cele mai utilizate.
- tapiseria (care imită tot mai des tablourile) alături de arta și mobilierul francez au reprezentat în secolelor XVII-XVIII etalonul modei europene;
- astăzi carpetele și covoarele savonnerie sau aubusson, tapiseriile beauvais și gobelins sunt foarte apreciate printre colecționari și designeri.

Scurtă istorie a tapiseriei

Tapiseria Gobelins „Bătălia de la Zama”, țesută între 1688-1690 pentru împăratul Louis XIV. Colecția Muzeului Luvru, Paris, Franța.

[https://en.wikipedia.org/wiki/Gobelins_Manufactory#/media/File:La Bataille de Zama Jules Romain 1688 1690.jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/Gobelins_Manufactory#/media/File:La_Bataille_de_Zama_Jules_Romain_1688_1690.jpg) (Accesat 24 noiembrie 2020)

Tapiserie Beauvais „Les Astronomes”, țesută între 1697-1705. Colecția Muzeului J. Paul Getty, Los Angeles, USA.

https://en.wikipedia.org/wiki/Beauvais_Manufactory#/media/File:BeijingObservatoryUpdateTapestry.png (Accesat 24 noiembrie 2020)

Scurtă istorie a tapiseriei

Covor Savonnerie (de podea).
Colecția Muzeului J. Paul Getty, Los Angeles, USA..
(Bremer-David, 1997, 131)

Imagine din atelier Savonnerie 2018

https://en.wikipedia.org/wiki/Savonnerie_manufactory#/media/File:M%C3%A9tier_%C3%A0_tisser_de_haute_lisse.jpg (Accesat 24 noiembrie 2020)

Scurtă istorie a tapiseriei

Începând cu mijlocul secolului al XVI-lea mulți conducători au încurajat sau chiar au înființat, după model francez, ateliere capabile să lucreze produse de înaltă calitate în scopul decorării propriilor palate, castel etc.

Acest lucru s-a realizat la început cu țesători flamanzi calificați, proces favorizat de faptul că producția considerabilă a principalelor centre de tapiserie din Țările de Jos în primele două treimi ale secolului XVI a fost grav afectată de persecuțiile religioase și de războiul civil din regiune între anii 1560-1570. În ultima treime a secolului, mulți țesători și desenatori calificați au migrat în centre din Olanda de Nord (cum ar fi Delft și Middelburg) sau mai departe, în Anglia, Franța și statele germane, unde au înființat noi ateliere sau au întărit pe cele existente.

Fragment of a tapestry or wall hanging, cca. 1420-1430, Basel, Switzerland

Scurtă istorie a tapiseriei

➤ Spania:

- țesutul tapiseriilor a fost practicat înainte de secolul V sub stăpânire maură apoi a intrat în declin până la începutul secolului XVIII;
- în anul 1721 regele spaniol Philip V (de Bourbon) înființează la Madrid o fabrică de tapiserie regală cunoscută sub numele Santa Bárbara* după modelul manufacturilor franceze**, cu scopul decorării palatului regal. Din 1744 devine o industrie legată de coroană și finanțată de stat.
- la mijlocul secolului XVIII se răspândește așa numitul nod spaniol***;
- din secolul XIX-XX apar comenzi plasate de clienți privați care preferă formatul tradițional îngust al tapiseriei spaniole;

Portretul regelui spaniol Philip V
(Bourbon)

Surse: https://ro.wikipedia.org/wiki/Filip_al_V-lea_al_Spaniei
(accesat 25 noiembrie 2020)

* activează și astăzi ca fundație (din 1996) The Royal Tapestry Factory Foundation, <http://realfabricadetapices.com/en/>

** unele covoare în stil francez sunt cunoscute sub numele de Savonnerie spaniole

*** legat în jurul unui singur fir de urzeală

➤ MAREA BRITANIE:

- tapiseria a apărut ca rezultat al comerțului;
- la început piesele de tapiserie sau covoare erau comandate și importate din Flandra;
- primele ateliere importante au fost înființate după mijlocul secolului XVI în Barcheston (Warwickshire)*. Au fost țesute inițial huse de perne și mici tapițerii cu subiecte heraldice și ornamentale, topografice.
- În secolul XVIII sunt recunoscute centrele Moorfields din Londra și Axminster din Devon care la început copiază și adaptează modele orientale ce se potriveau cu barocul clădirilor englezești iar spre sfârșitul perioadei se îndreaptă spre un stil neo-clasic.

Carpet after a design by Robert Adam, 1770-1780,
Moorfields (?), England

Surse: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/205226>
(accesat 24 noiembrie 2020).

*Mulți dintre bărbații care lucrau în ateliere erau flamanzi care fugiseră din cauza persecuțiile religioase.

Scurtă istorie a tapiseriei

- **SCANDINAVIA:** tapiserii pentru regalitatea daneză și suedeză au fost țesute la Copenhaga și Stockholm. Țesătorii și designerii erau de obicei de origine franceză sau flamandă. O pondere mare o aveau în zonă centrele din comunitățile rurale: de exemplu din cele aproape 1.300 de tapiserii norvegiene înregistrate, aproximativ 1.250 provin din comunități rurale mici. Tapiseriile realizate erau de obicei groșiere ca textură, cu un design stilizat și schematic dar îndrăzneț colorate.

Orphée jouant pour les Animaux, tapestry,
Northen Netherlands, first half of the 17th century.

Surse: <https://www.bukowskis.com/fi/auctions/601/238>
(accesat 24 noiembrie 2020).

Scurtă istorie a tapiseriei

- **ITALIA:** Producția de tapiserie a existat în diferite orașe italiene în secolul XVI, dar singurul atelier de dimensiuni mai mari care a supraviețuit până în secolul XVII a fost cel înființat la Florența de Cosimo de Medici în anii 1540. Atelierul s-a bucurat de o prosperitate reînnoită în timpul domniei lui Ferdinando II de Medici (r. 1621–1670), producând desene de la artiști precum Agostino Melissi (cca. 1615–1683).

Cardinalul Francesco Barberini (nepotul Papei Urban VIII) a înființat în anul 1633 o fabrică de tapiserii la Roma (în urma unei vizite la Paris, Franța unde a primit ca daruri tapiserii de la Ludovic al XIII-lea). Deși a beneficiat de susținerea papală acesta a funcționat doar până în 1679. Papa Clement al XI-lea a încercat să înființeze o altă tapiserie în anul 1710 dar fără succes.

În secolul al XVIII-lea au existat fabrici mici la Torino și Napoli unde lucrau țesători proveniți din Florența în urma închiderii fabricii Medici.

The Medici wedding tapestry, designed by Alessandro Allori, Grand-Ducal workshop of Guasparri di Bartolommeo Papini, 1589

Surse: https://www.westburyfineart.co.uk/Medici_Tapestry.html
(accesat 24 noiembrie 2020).

Scurtă istorie a tapiseriei

- **GERMANIA:** în anul 1686 Pierre Mercier, țesător calificat din Aubusson, se refugia la Berlin, unde sprijinit de curte a înființat o manufactură de tapiserie. Alte ateliere au funcționat la Dresda și München.
- **RUSIA** a avut ateliere de înaltă calitate. O fabrică de tapiserii cu țesători calificați „gobelini” a fost înființată la Sankt Petersburg în anul 1716 de către țarul Petru cel Mare (1672–1725). Aici au fost produse tapiserii până în 1859. Sunt impresionante două seturi cu teme grotești (realizate între anii 1733 – 1738) și portrete, precum cele ale Ecaterinei cea Mare (realizate între 1729–1796).

Tapiserie portret a lui Augustus cel puternic lucrată în atelierul lui Pierre Mercier, Dresden, 1713-1729.

Scurtă istorie a tapiseriei

➤ EUROPA DE SUD - EST:

- Influențe pătrunse concomitent dinspre Orient (în special Turcia) și Occident prin intermediul călătorilor și al negustorilor motiv pentru care în zonă se creează un stil propriu;
- predomină atelierele individuale într-o industrie casnică textilă dominantă încă din evul mediu (România, R. Moldova);
- Tapiserii țesute în ateliere mănăstirești sau nobile (România, R. Moldova); în centre orășenești specializate (Bulgaria, Serbia) sau manufacturi (Polonia);
- Termenul de tapiserie este mai puțin utilizat fiind preferate cuvintele chimil sau kilim (România, R. Moldova, Bulgaria, Serbia, Ucraina, Polonia), covor, carpetă, scoarță (România) după cum o demonstrează și documentele de la sfârșitul secolului XVIII – început secol XIX.

Scurtă istorie a tapiseriei

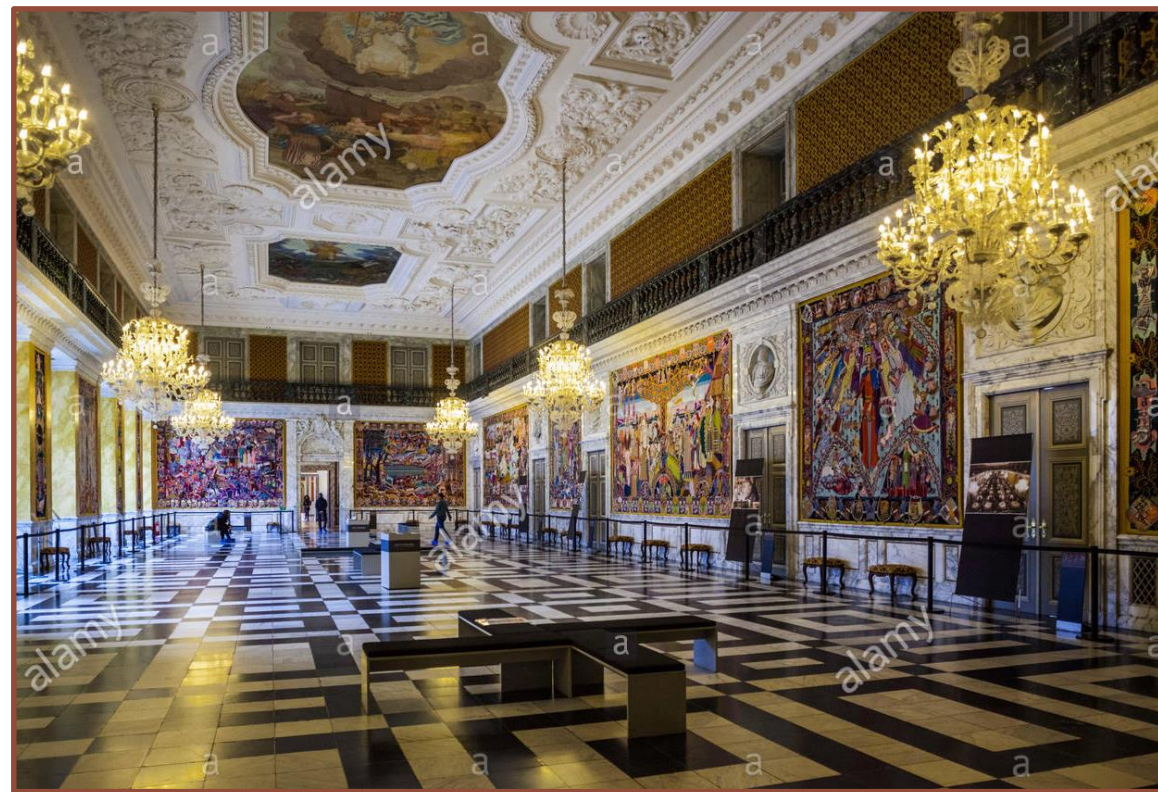
Model cover
kilim, Pilot,
Serbia

Traditional Carpets,
Oltenia, Romania

Scurtă istorie a tapiseriei

- Începând cu mijlocul secolului al XVIII-lea datorită modificărilor condițiilor de viață și a prefacerilor din domeniul politic și industrial (introducerea războiului mecanizat), precum și al costului ridicat, tapiseria pierde tot mai mult teren în fața tablourilor vechi, a panouri din lemn, a draperiilor din mătase și a tapetului. Astfel se închid numeroase manufacturi (de exemplu în Olanda în al treilea sfert al secolului XVIII) sau activitatea lor este mult diminuată (Franța, Spania*).
- O parte din tapiseria tradițională supraviețuiește ca o componentă „tradițională” a multora dintre marile palate și case ancestrale europene de la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea dar este relocată către așa numitele „camere de tapiserie”. Alteori au fost acoperite cu picturi și oglinzi.
- În timpul și la sfârșitul luptelor de clasă multe au fost arse cu scopul extragerii firelor de metal prețios sau pur și simplu aruncate.

Camera de tapiserie -The Royal Reception Chambers, Christianborg Palace, Copenhagen, Denmark.

Surse: <https://www.alamy.com/denmark-zealand-copenhagen-christianborg-palace-the-royal-reception-chambers-tapestry-room-image259647488.html> (accesat 25 noiembrie 2020)

*Singurul centru în care producția de tapiserii a continuat să înflorească până la începutul anilor 1800 a fost atelierul Santa Bárbara din Madrid unde sub patronajul lui Carol al III-lea și al lui Carol al IV-lea, s-a produs un flux constant de modele și desene curtene, dintre care cele mai remarcabile sunt ale lui Francisco de Goya (1746–1828).

Scurtă istorie a tapiseriei

- În paralel cu dezvoltarea tapiseriei europene se dezvoltă și tapiseria orientală, cele două influențându-se reciproc de-a lungul timpului, de exemplu pe parcursul secolului XVII în Europa devin foarte populare covoarele persane produse îndeosebi în marele centru de la Tabriz, Persia (Iranul de astăzi). După o perioadă istorică tumultoasă pe parcursul secolelor XIX - XX produsele persane și turcești, îndeosebi carpete sau covoare de podea, au devenit o modă în numeroase zone de pe glob, astfel se renunță treptat la țesutul tradițional, de calitate, în favoarea celui comercial orientat către clasele mijlocii din Europa și America de Nord;
- Chiar și astăzi luxul este asociat cu temenul de covor persan.

Covor Tabriz. Sfârșit secol XIX. După Middleton, 1996.

Scurtă istorie a tapiseriei

- Pe parcursul secolului XIX se înființează noi ateliere/ fabrici care reînvie tehnica tapiseriei tradiționale:
 - În Anglia este atestată compania Morris & Co a lui William Morris (1834- 1896) a revigorat țesutul manual al covoarelor în tehnica tapiseriei, preferând modele persane și gotice;
 - Irlanda este recunoscută pentru așa numitele „donege” realizate într-o tehnică asemănătoare covoarelor din Ushak (Turcia) în atelierul Alexander Morton & Co înființat în anul 1890 în satul Killybegs de pe coasta atlantică a Donegalului.

Atelier de imprimat textile, Mănărtirea Merton, 1890

Surse: https://en.wikipedia.org/wiki/Morris_%26_Co.
(accesat 25 noiembrie 2020)

Scurtă istorie a tapiseriei

- secolul XX aduce din nou în actualitate arta tapiseriei care devine cel mai un obiect artistic, decorativ realizat atât de artiști ca țesători cât și de meșteșugari, țesători rurali*;
- tapiseriile devin extrem de monumentale și deseori tridimensionale;
- se înființează școli de artă și astfel încep să se creeze lucrări extrem de individualiste în care artistul țesător folosește diferite tehnici (împletit, croșetat, aplicat, imprimat) și materiale noi (iuta, sisalul etc.) în paralele cu cele consacrate; culorile și formele sunt variate și chiar extravagante; dimensiunile sunt uneori reduse la aspect de tablou etc.

Tapestry of *Christ in Glory*, 1962, Coventry Cathedral, England, designed by Graham Sutherland, Pinton workshops France

*Noua tendință are rădăcinile în Franța în anii 1950 când Jean Lurçat fost „desenator” pentru tapiseriile Aubusson a inițiat o simplificare a selecției culorilor utilizate în tapiserie care are drept rezultat reducerea costurilor producției și mai mult organizează o serie de expoziții bienale la Lausanne în Elveția.

Scurtă istorie a tapiseriei

- Apar centre noi influențate de experiența participării la expozițiile de la Lausanne, de exemplu în Statele Unite ale Americii de dinainte de al doilea război mondial erau mulți țesători, dar nu existase niciodată un sistem de ateliere pentru producerea tapiseriilor astfel că în timp apar asociații și o adevărată rețea de țesătorie a tapiseriei moderne, contemporane.
- Odată cu anii 1980 arta realizării tapiseriei devine o mișcare internațională, profitabilă atât din punct de vedere al recunoașterii artistice cât și financiar. Artiștii încep să participe la programe educaționale de formare oferite de noile centre (exemplu Atelierul de tapiserie din San Francisco, USA).
- Apar organizații internaționale active și astăzi: American Tapestry Alliance (ATA) înființată în anul 1982 (<https://americantapestryalliance.org/tapestry-education>) sau the International Tapestry Network (ITNET) înființată în anul 1988 cu scopul conectării artiștilor afiliați la ATA cu comunitatea internațională.
- Se înființează departamente speciale în universități din întreaga Europă și USA.

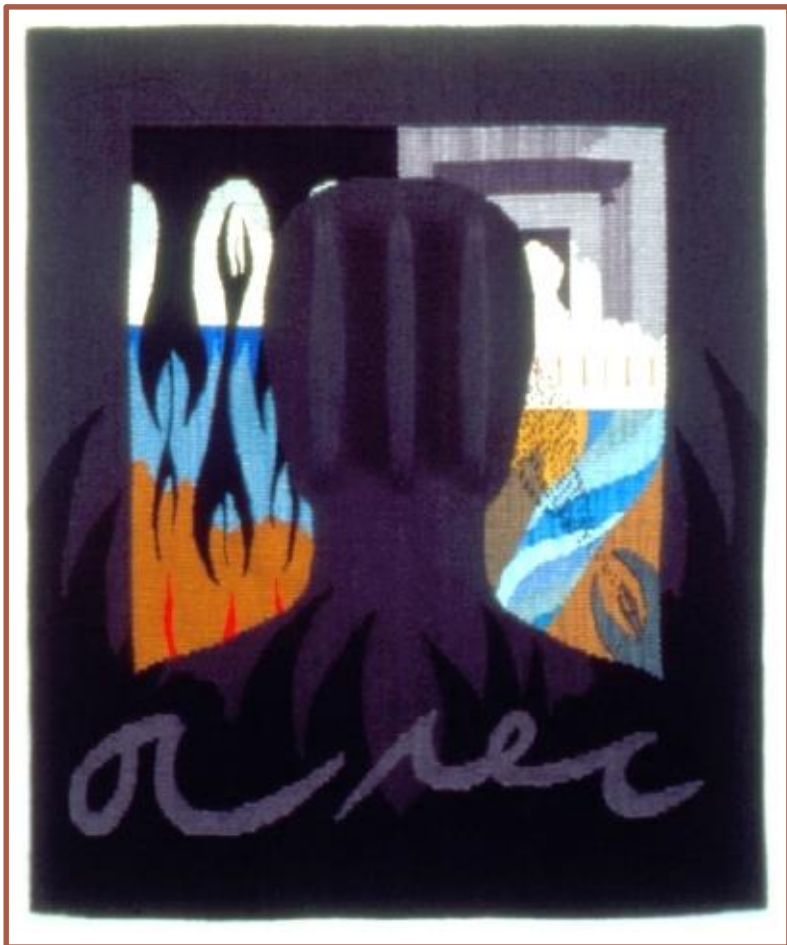
Biennale de la Tapisserie,
Lausanne, 1977

Biennale de la Tapisserie, Lausanne, 1981

Scurtă istorie a tapiseriei

Deschiderea și dezvoltarea artei tapiseriei contemporane a secolelor XX și XXI sunt definite cel mai bine prin experiențele personale ale artiștilor tapiseri:

„...M-am îndrăgostit de tapiserie datorită simplității sale - calităților sale directe. Mi-a permis să investighez forma, imaginea sau textura și avea integritatea structurală pentru a-și păstra propria formă. Mi-a plăcut calitatea substanțială a unei tapiserii țesute cu fire grele - calitatea obiectului său ...”, Susan Iverson, 2007*

Detaliu tapiserie „Visuri inutile”, Susan Iverson

*profesor la Școala de Arte din cadrul Virginia Commonwealth University, USA
(Iverson, 2007, 17)

<http://susaniversonart.com/portfolio.html>

Scurtă istorie a tapiseriei

„Mlădițe”, 2015. Autor N. Zimbroianu, România. Materiale: sisal, paslă, lână.

„Roata vremii”, 2016. Autor I. Burlaca, România. Materiale: broderie, paslă, lână.

„Trăind” 2004. Autor Joan Baxter , Scoția. Materiale: bumbac, lână, imagini digitale, benzi de text laminate, pietricele.

„Școala” și „Primăria”. Materiale: bumbac, lână. Autor Mihaela Gâță, Romania. Colecția privată Mihaela Gâță.

Scurtă istorie a tapiseriei

- tapiseria este astăzi o pasiune; o formă de exprimare artistică; un mijloc de existență; un exponat; o temă de expoziție/conferință; obiect de studiu; produs comercializat; obiect de colecție; un suvenir:

https://issuu.com/behappydigital/docs/3._catalogul_decorativearts_2012_2

<https://ateliere.net/ro/mihai-moldovanu>

<https://www.icr.ro/pagini/artele-textile-romanesti-in-centrul-atentiei-la-bienala-de-la-haacht-prin-lucrarile-a-sase-artiste-consacrate>

<https://chisinauorasulmeu.wordpress.com/category/arte-decorative/>

<https://melindanemeth25.wordpress.com/2015/04/12/tapiseria/ORIZONT%20ALTERNATIV>

<https://tapestryforeurope.com>

<https://www.burns-studio.com/videotutorials/>

<https://melindanemeth25.wordpress.com/2015/04/12/tapiseria/>

<https://v21artspace.com/search?q=Pitt%20Rivers>

<http://www.mavgl.ro/index.php/en/evenimente/171-tehnici-in-tapiseria-romaneasca>

<http://www.artar.ro/firescul-locului-violeta-carp-galeria-foisor-centrul-cultural-palatele-brancovenesti-mogosoia/>

<https://www.lightinthebox.com/ro/p/tapiserie-de-luna-tapiserie-de-galaxie-copac-tapiserie-cer-instelat-tapiserie-arta-mistica-psihedelica-tapiserie-agatat-de-perete-pentru-decorarea>

<https://www.artizanat-cadouri-speciale.ro/produs/tapiserie-traditionala-7/>

https://www.artizanattraditional.ro/artizanat-traditional_4/tapiserii-si-covoare_34

<http://artapringauracheii.ro/scoala-romaneasca-de-tapiserie-ultimele-5-decenii-doina-mandru-dorina-horatau-viorica-sladescu-maria-musat-arta-prin-gaura-cheii-steluta-rosca-stanescu/>

<https://www.visarts.org/exhibition/the-color-of-no/>

și multe altele...

Funcționalitate tapiseriei

- tapiseria se expune pe perete în plan vertical;
- tapiseria este o artă monumentală pentru că se desfășura pe spații mari, ocupa pereții castelelor, palatelor, edificiilor foarte mari și prețioase având capacitatea de a influența aspectul arhitectonic de creare a spațiului ambiental;
- tapiseria este o artă complexă care pentru realizarea ei avea nevoie de efortul a mai multor oameni cu diferite ocupații (artiști, desenatori, țesători);
- tapiseria are atât rol de înfrumusețare/ decorativ cât și de protecție/ izolare: perete, mobilier (masă, pat*, cufăr);
- tapiseria are rol de panou/ paravan pentru proiectarea fie a persoanei care își schimbă îmbrăcămintea fie a ocupanților/ jucătorilor dintr-o cameră contra curenților de aer;
- tapiserie de podele sau covoarele și carpetele țesute în tehnica tapiseriei cu rolul decorării podelelor;
- instrument de cult în zona Orientului; musulmanii îngenunchează pe covor de rugăciune;

*În Evul Mediu și Renaștere, un panou bogat de tapiserie țesut cu embleme simbolice, devize sau blazoane numite baldachin, baldachin de stat sau pânză de stat era atârnat în spatele și deasupra unui tron ca simbol al autorității.

- tapiseria are rol de garderobă de interior: putea fi pliată (în saci mari de pânză) și transportată (cu căruțele) cu ușurință de la o reședință la alta, astfel că mulți regi aveau departamente dedicate îngrijirii, reparării și mișcării Țesăturilor. Cele mai mari și mai grandioase concepute pentru spațiile publice erau expuse numai la ceremonii speciale (încoronări, nunți, procesiuni), pentru evitarea uzurii.
- tapiseria are rol de cadou chiar și diplomatic fiind foarte apreciată în trecutul medieval și modern;
- piese mai mici au fost realizate ca huse pentru mobilier sau perne, perdele și draperii de pat;
- după uzură sau demodare multe tapiserii au fost refolosite: saci, îmbrăcăminte, sau chiar huse pentru îmbrăcarea mobilei (manufactura Beauvais devine recunoscută pentru „tapițarea” scaunelor cu Țesătura de tapiserie*);
- sfârșit de secol XVII – început de secol XVIII tapiseriile devin permanente pentru o anumită cameră, în acest moment cele de mari dimensiuni sunt practic tăiate pentru a se potrivi în jurul ferestrelor sau al ușilor. Peste ele sunt atârdate tablouri/ picturi care devin accesoriile de artă preferate ale interioarelor caselor regale și nobiliare.
- Tapiseria are uneori și rol de delimitare al altor textile sau chiar ale părților acestora, caz în care este Țesută în fâșii înguste și lungi.

*Motiv pentru care a supraviețuit Revoluției Franceze.

Funcționalitate tapiseriei

Tapiserie de
perete
„Psyché și
coșarul”.
Manufatura
Beauvais
(cca. 1741-
1770).
După Bremer-
David, 1997.

Reprezetare paravan. Manufatura Savonnerie, Paris (cca. 1719-1784).
După Bremer-David, 1997.

Funcționalitate tapiseriei

Tapiserie de ușă. Manufatura Gobelins (cca. 1728-1730). După Bremer-David, 1997.

Reprezentare a lui Henric al VIII-lea al Angliei (1509-1547) așezat pe o pânză de tapiserie pentru șezut.

https://en.wikipedia.org/wiki/Tapestry#/media/File:Family_of_Henry_VIII_c_1545_detail.jpg

Reprezentare „lit a la duchesse” sau pat pentru ducesă îmbrăcat în țesătură de tapiserie și broderie de mână din satin (cca. 1690-1715). După Bremer-David, 1997.

Funcționalitate tapiseriei

Camera de tapiserie (acoperă și scaunele) de la conacul Croome Court din Croome D'Abitot, Worcestershire, Anglia (mijlocul secolului XVIII). Manufatura Gobelins. Astăzi la Muzeul Metropolitan de Artă, New York, USA.

Surse: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/209329>
(accesat 26 noiembrie 2020).

Fotoliu, 1754-1756. Manufatura Beauvais. Astăzi la Muzeul Metropolitan de Artă, New York, USA.

Surse: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/204640>
(accesat 26 noiembrie 2020).

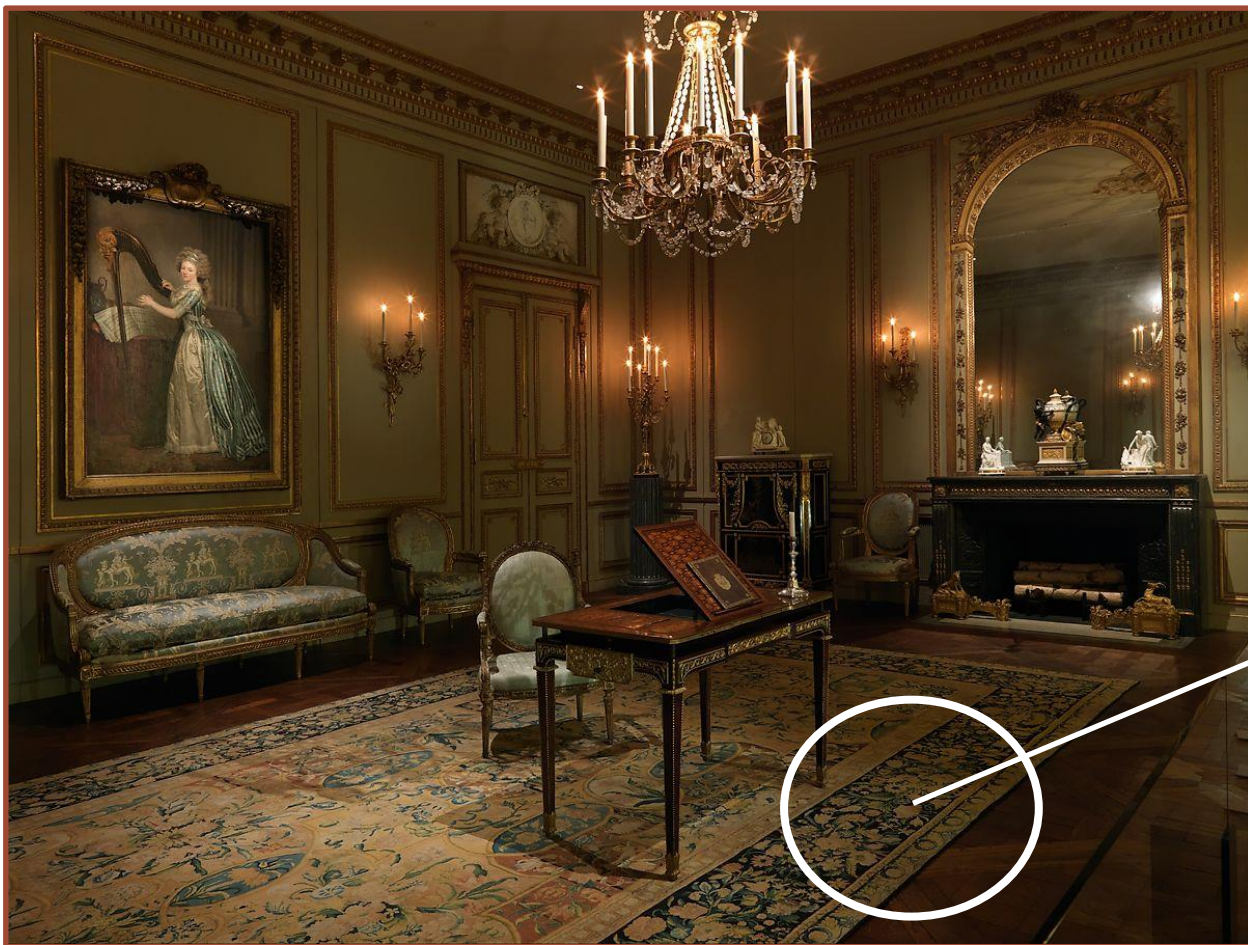

Portretul regelui George II, țesut în atelierul lui Robert Baillie, Dublin, Irlanda, 1732-1735. Astăzi la Muzeul Metropolitan de Artă, New York, USA.

Portretul lui Napoleon I. Desenat în 1805 și țesut între anii 1808–1811, la Manufactura Gobelins. Astăzi la Muzeul Metropolitan de Artă, New York, USA.

The function of tapestry

Grand Salon de la Hotelul de Tessé, 1768-1772. Manufatura Savonnerie. Astăzi la Muzeul Metropolitan de Artă, New York, USA.

Carpetă, al treilea sfert secol XVII, Manufatura Savonnerie. Astăzi la Muzeul Metropolitan de Artă, New York, USA.

Surse: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/206502>
(accesat 26 noiembrie 2020).

The function of tapestry

Desagă, 1875, Iran.

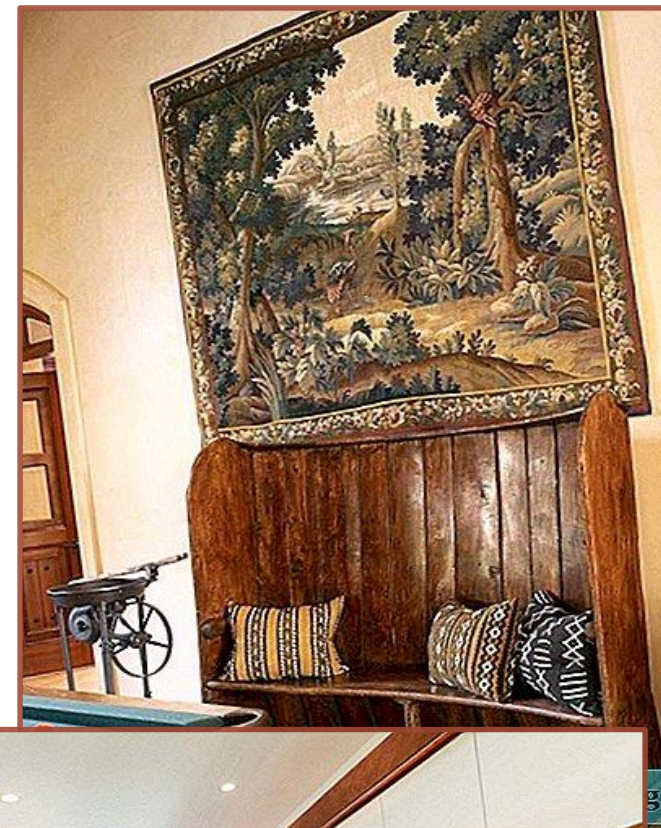

Covor de rugăciune turcesc, început secol XX,
Anatolia.

Surse: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/681774>
(accesat 26 noiembrie 2020).

Surse: <https://www.kilim.com/detail/k0005980-antique-erzurum-kilim-rug>
(accesat 15 iulie 2021).

Funcționalitate tapiseriei

Tapiseria în interioare urbane sfârșit de secol XX – început de secol XXI.

<https://ro.declic13.org/8349-tapestry-in-the-interior-100-best-ideas.html>

Funcționalitate tapiseriei

Interior țăranesc jumătatea secolului XIX, Câmpulung Moldovenesc, jud. Suceava, România. Muzeul în aer liber/ Muzeul ASTRA

Interior țăranesc
a doua jumătate
secolul XX –
început secol
XXI.

Nucet, jud.
Sibiu, România.
Foto: Elena
Găvan, 2018

MATERIALE

- **Firele de urzeală** sunt cele mai importante; ele trebuie să fie ferme întrucât susțin bătătura și nodurile. Astfel, de-a lungul timpului au fost utilizate în special lâna și bumbacul dar și mătasea, părul de capră, părul de cămilă, iuta sau inul. În cazul tapiseriilor moderne predomină bumbac.
- **Firele de bătătură** au în mod natural un diametru mai mic decât cele de urzeală; pot fi subțiri, mai moi sau mai filate. De-a lungul timpului, în funcție de destinația și valoarea țesăturii au fost utilizate materiale precum mătasea*, firele metalice din aur sau argint, lâna vopsită**, sârma, șnurul. Astăzi este preferat bumbacul pentru urzeală, în timp ce firul de băteală este ales după bunul plac de artistul țesător: lâna, melană, sfoară, deșeuri textile sau piele, rafie, mătase, pietricele etc.

Diana Hîrjsuca, Republica Moldova, 16 ani.
Materiale: bumbac, lâna. Foto: Iulia Teodorescu,
2019.

*Mătasea a fost inițial folosită în Europa pentru zone mici decorative dar spre sfârșitul secolului XVII a fost utilizată pentru a acoperii zone mari.

**Culoarea poate fi caracteristică ca și designul pentru un tip de covoare.

TEHNICĂ

- în dezvoltarea tehnicii tapiseriei/ materiale folosite/ decor un rol important l-au avut factorii culturali, religioși și geografici;
- țesătura de tapiserie este o țesătură cu bătătură discontinuă, ea este inversată în direcție de mai multe ori pentru a produce o zonă de o singură culoare;
- Tapiseria are la bază o structură simplă (plain weave sau țesut în 2 ițe – tabby weave) realizată prin întrepătrunderea firelor de bătătură continuă prin urzeală (care de cele mai multe ori devine ascunsă), motiv pentru care prezintă un aspect identic pe ambele părți. În această țesătură, firul de urzeală este întrețesut peste firul de bătătură prin ridicarea și coborârea alternativă a primelor fire adică fiecare fir de bătătură trece sub și peste firele de urzeală pe lățimea țesăturii. Pânza rezultată se caracterizează prin rezistență și bună calitate. Peste această structură se pot suprapune cele mai utilizate tehnici utilizate în mod tradițional pentru țesutul covoarelor/ carpetelor: kilim, țesutul cu noduri și suomak.

KILIM

PILED
WEAVE

SOUMAKH

VERNEH

TEHNICĂ

TEHNICA KILIM:

- este considerată de unii specialiști ca fiind cea mai veche formă de țesut tapiserie;
- tip de structură: simplă, formată exclusiv din urzeală și băteală fără noduri se mai numește și țesătura plată (plain);
- Mod de țesere: țesătorul trece firele de bătătură prin fiecare fir de urzeală din margine în margine; când este necesară o culoare nouă bătătura trece parțial prin urzeală până în punctul în care se schimbă modelul, apoi se introduce o nouă culoare care continuă până când se schimbă din nou modelul sau este atinsă marginea. Se creează astfel o fantă verticală la fiecare schimbare de model. Fantele uneori sunt închise prin coasere după terminarea țesutului.
- nu este o metodă de țesere potrivită pentru tapiseriile de podele;
- este utilizată mai mult pentru realizarea obiectelor destinate consumului casnic;
- este caracteristică zonei Orientului sau și Sud-Estului Europei;
- în tapiseria chineză care are la bază mătasea, este cunoscută sub numele de „ke-si” (mătase tăiată).

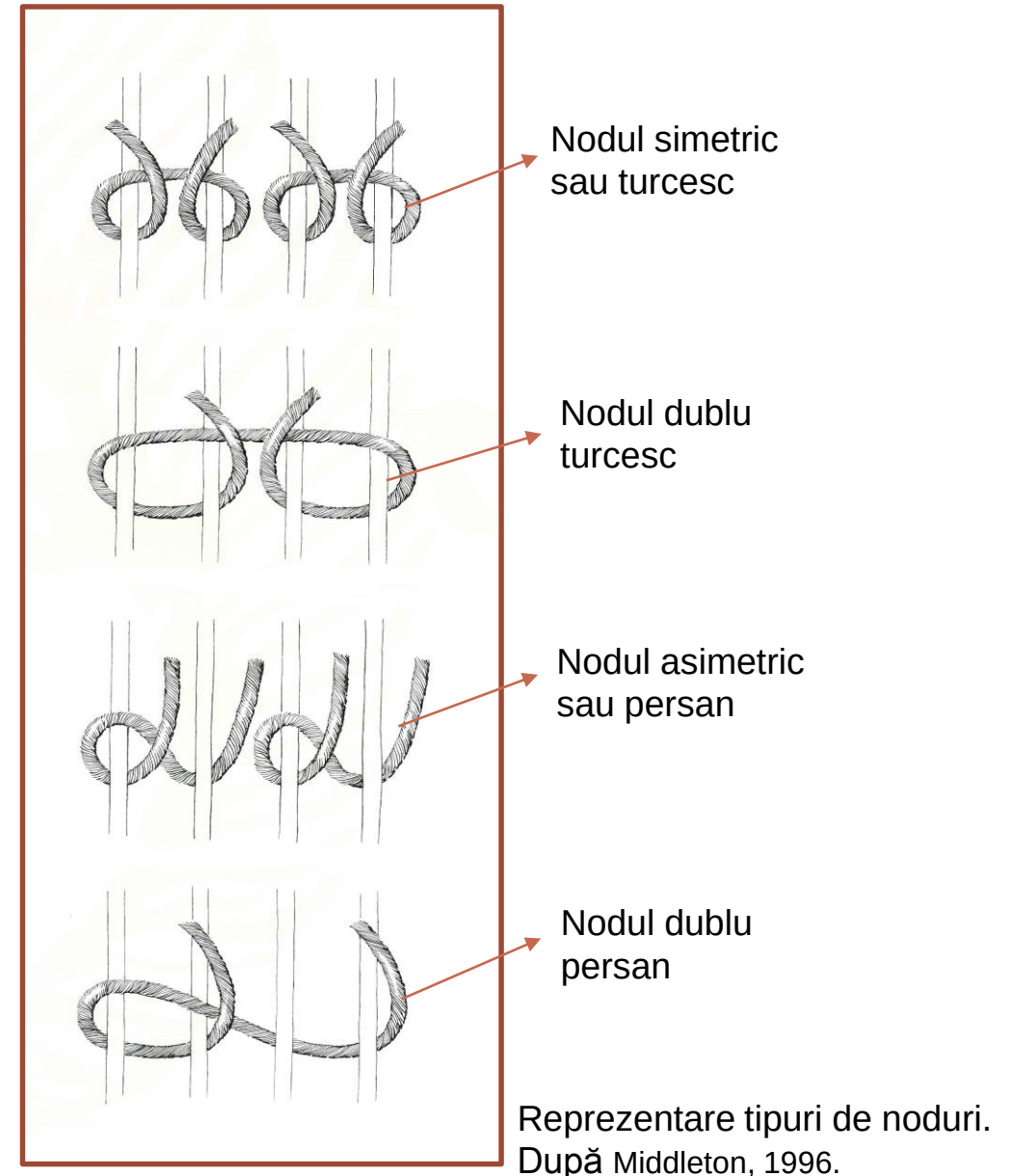
Tehnică

Foaie de culme,
România, a doua
jumătate secol
XIX. Colecția
Muzeului ASTRA.

TEHNICA ȚESUTULUI ÎNGRĂMĂDIT SAU ÎNNODAT (piled weave)

- tip de structură: simplă, formată din urzeală și băteală cu noduri;
- nodurile sunt legate de urzeli (în general de 2 sau mai multe) și fixate prin bătăături;
- caracteristică Orientului și preferată de Europa Occidentală;
- implică o muncă mai mare astfel că tapiseriile țesute în această tehnică sunt foarte scumpe;
- permite urmărirea modelelor în detaliile cele mai minuscule detaliilor;
- tipuri de noduri: simetric sau turcesc; asimetric sau persan.

TEHNICĂ

- Mod de țesere: se pornește de la țesutul simplu a unei bucăți de pânză apoi se trece la legarea nodurilor* în rânduri de urzeală. Capetele libere ale nodului formează grămada. Când nodurile sunt strânse/ bătute țesătorul trage capetele în jos conferind astfel grămezii (pile) o direcție** anume. Primul rând este legat de fundul sau capătul țesăturii. Smocurile sunt așezate astfel încât capetele să fie redistribuite în partea de jos a covorului; pe măsură ce fiecare nod este legat, teancul creat acoperă rândul de noduri precedent. După fiecare rând de noduri urmează introducerea uneia*** sau a mai multor bătăături. Nodurile sunt bătute de țesător cu ajutorul unui piaptăn.
- Rezultă o țesătură moale, izolatoare.

Surse: <http://therugsmith.com/hand-knotted> (accesat 16 iulie 2021)

*Densitatea nodurilor este foarte importantă, cu cât sunt mai multe cu atât țesătura este mai fină.

**Grămada este foarte importantă, în funcție de direcția dată culorile par fie mai întunecate, dacă țesătura este privită de jos în sus (lumina fiind absorbită de capetele grămezii) fie par mai deschise, privită invers.

***O singură bătăătură în urzeală este denumită „tragere”. Numărul de bătăături dintre rândurile de noduri pot fi caracteristice unei anumite zone.

TEHNICA SOUMAK

- sursa de proveniență: provincia Azerbaijan din Caucaz;
- În cel mai simplu este descrisă ca fiind o țesătură cu bătătură suplimentară, prima bătătură este cea de structură alături de urzeală iar bătătură a doua, suplimentară, este bătătura soumak care traversează urzeala la intervale de timp.
- Bătătura suplimentară nu se întinde de la margine la margine și circulă prin urzeală pe un număr inegal de fire* adunate într-o buclă, una înainte și una înapoi. Bătătura se deplasează peste firele de urzeală în direcția buclelor, înainte de a le trage înapoi sub ultimele două, înfășurându-și astfel capetele într-o manieră ce se apropie de cusătura de broderie. Procesul se repetă pe fiecare rând. Firele de bătătură de pe partea inferioară pot fi lăsate netăiate de câțiva cm lungime pentru a oferi o căldură mai mare.

Surse: <https://www.rugandkilim.com/product/antique-soumak-traditional-burgundy-red-and-blue-wool-rug-12727/#tab-description> (accesat 16 iulie 2021)

**De regulă tehnica implică trecerea firului de băteală peste 4 fire de urzeală.

TEHNICĂ

TEHNICA VERNEH

- este un nume dat țesăturilor realizate prin combinarea tehnicilor kilim și soumak;
- este frecvent folosită în Cauzaz și Anatolia;
- este nepotrivită pentru realizarea tapiseriilor de podea.

Surse: <https://www.etsy.com/listing/1025482705> (accesat 16 iulie 2021)

ORNAMENTICĂ ȘI DESIGN

- Ornamentica și designul tapiseriilor a evoluat continuu de lungul timpului: de la teme naturaliste la teme abstractizate - geometrizzante ale elementelor naturaliste*; de la teme mitologice și alegorice la religioase sau laice, glorificând viața regilor**.
- Modele sunt de cele mai multe ori definitorii pentru atribuirea unei piesei unui anumit atelier/ manufatură de țesătorie sau unei zone, chiar dacă influențele sunt și ele definite.
- În cadrul unei tapiserii pot fi observate mai multe părți care alcătuiesc designul: un câmp central dominant; margini/ borduri principale și secundare care delimitează/ completează și adaugă un anumit echilibru ansamblului ornamental.

*Predominante pentru tapiseriile de podea sau covoare/ carpete.

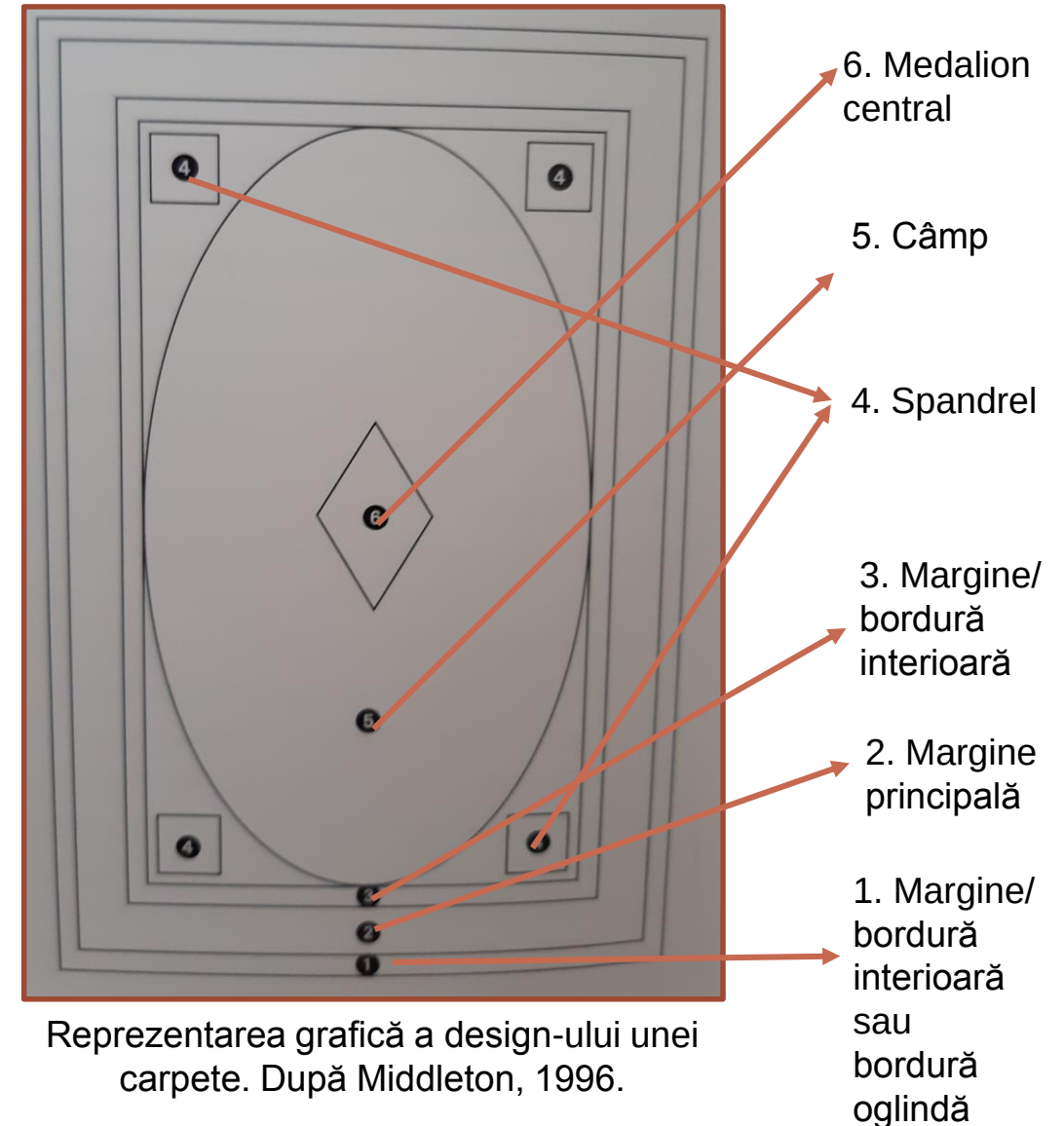
**Țesute pe tapiseriile de perete sau cele care acoperă diferite elemente de mobilă dedicate clasei regale sau nobiliare.

Reprezentarea unei carpete. După, Middleton, 1996.

➤ Caracteristici specifice:

- zonele de ornamentică și culoare sunt clar definite fiind separate prin contururi clare juxtapuse;
- repetiția;
- prezența unui medalion singular central sau multiplu dispus într-o singură coloană sau în mai multe;
- dispunerea în imagine tip panou sau grădină;
- redarea picturală;
- modelul nedirecțional ce poate fi vizualizat din ambele părți/ capete ale țesăturii;
- utilizarea bordurilor: câmpul central este înconjurat de o bordură principală care la rândul ei este mărginită pe ambele părți de altele secundare/ înguste numite și panglici interioare și exterioare.

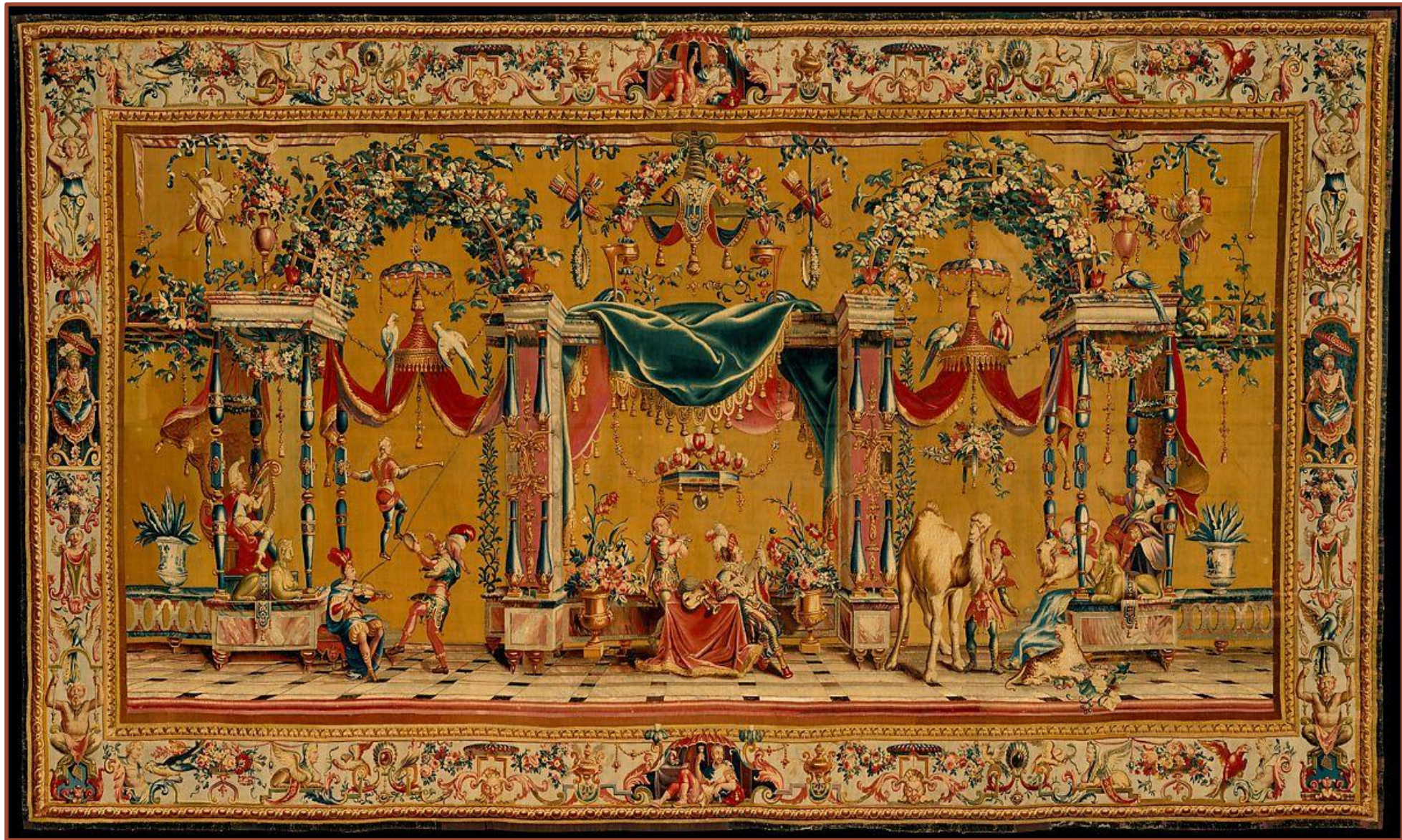
ORNAMENTICĂ ȘI DESIGN

- pe parcursul Evul Mediu tapiseriile europene erau de obicei realizate în seturi astfel încât o încăpere de mari dimensiuni să poată fi acoperită cu țesături proiectate cu temă comună (exemplu: setul denumit „Honores” conține 9 piese cu scene moraliste și alegorice legate de principiile eticii regale din secolul XVI*; setul „The Spheres” este format din trei draperii cu diferite sfere care elogiau expedițiile eroice ale navigatorilor portughezi sub patronajul casei regale din Aviz**; „The story of Scipio” este alcătuit din 22 piese care exploatează triumful lui Scipio Africanus așa cum este descris în Istoria Romei scrisă de Lixy în 59 î.Hr.***;
- motivele pot fi și ele clar delimitate: de un fond care se repetă pe întreaga suprafață; poziționate la margine pe benzile laterale sau forme destinate să completeze decorațiunile câmpului central/ general sau ale marginilor;
- pe anumite tapiserii apar inscripții sau datări;

*Setul este țesut de Pieter van Adst, Manufactura Bruxelles.

**Setul este țesute la Bruxelles, în al treilea sfert secol XVI.

***Este realizat după designul lui Giulio Romano la cererea lui Francis I al Franței în anul 1532.

„The Camel” din setul de 5 denumit „Grotesques”, desenat de Jean-Baptiste Monnoyer, cca. 1688, țesut la Manufactura Beauvais, cca. 1690–1711. Astăzi la Muzeul Metropolitan de Artă, New York, USA.

Referințe bibliografice

- Adelson 2013 - Candace Adelson, *On the many historic threads in contemporary tapestry*, in Tapestry art today. Honoring traditions innovation, ATA, 2013;
- Babin 2017 - Iuliana Babin, *Tehnologia țesutului tapiseriei moderne în Republica Moldova*, în Studiul Artelor și Culturologie: istorie, teorie, practică, nr. 2 (31), 2017, pp. 153-158;
- Beaumont 1924 - Roberts Beaumont, M.Sc., M.I.Mech.E., *Carpets and Rugs*, Scott, Greenwood&Son, Londra, 1924;
- Bremer-David 1997 - Charissa Bremer-David, *French Tapestries & Textiles in the J. Paul Getty Museum*, Christopher Hudson Publisher, Los Angeles, California, 1997;
- Christopher 2013 - F. J. CHRISTOPHER, *HAND-LOOM WEAVING, F.R.S.A., Editor of popular handicrafts*, Read Books Ltd., 2013;
- Collingwood 1968 - Peter Collingwood, *The techniques of rug weaving*, Watson-Guption Publications, New York, 1968;
- Finney 1999 - Paul Corby Finney, *Seeing beyond the word. Visual Arts and the Calvinist tradition*, William B. Eerdmans Publishing Co., Michigan; 1999;
- Gonick 2015 - Gloria Gonick, *Early Carpets and Tapestries on the Eastern Silk Road*, ACC Art Book LTD, Sufflok, UK, 2015;
- Graaff 1997 - J.H. Hofenk de Graaff, Foehje Boersma, *Tapestry Conservation. Support methods and fabrics for tapestries*, Amsterdam, 1997;
- M. A. Hann, B. G. Thomas, *Patterns of Culture . Decorative Weaving Techniques*, Ars Textrinaa, no. 36, The University of Leeds, Leeds, 2005;
- Iverson 2007 - Susan Iverson, *A Brief History of Teaching Tapestry*, in: American Tapestry Alliance Tapestry Topics, 2007, Vol 33, No 2, p.17;
- Middleton 1996 - Andrew Middleton, *Rugs and Carpets. Techniques, Tradition and Designs*, Rud Books, London, 1996;
- Ortiz 1991 - Antonio Domingues Ortiz, Concha Herrero Carretero, José A. Godoy, *Resplendence of the Spanish Monarchy. Renaissance Tapestries and Armor from The Patrimonio Nacional*, The Metropolitan Museum of Art, New York, 1991;
- Stone 2000 - Peter F. Stone, *Oriental rug repair*, Buchanan, Michigan, 2000;

Referințe bibliografice

<https://www.britannica.com/art/tapestry/>

<https://wsimag.com/culture/42819-the-overhogdal-tapestries>

<http://www.mobiliernational.culture.gouv.fr/fr/nous-connaître/les-manufactures/manufacture-des-gobelins>

https://www.metmuseum.org/toah/hd/tapb/hd_tapb.html

<http://projects.ifes.es/pdfs/hand/hand13.pdf>

<https://craftatlas.co/crafts/pirot-kilim>

https://www.researchgate.net/publication/296331790_Tapestry_Conservation_Part_I_II

<https://americantapestryalliance.org/tapestry-education/educational-articles-on-tapestry-weaving/coptic-fabrics-fauves/>

<https://tapestryforeurope.com/>

<https://realfabricadetapices.com/en/>

<http://therugsmith.com/hand-knotted/>

<https://abeautifulmess.com/weave-extra-texture-with-roving-knots/>